

KUVITELLA

Freelance-graafikoiden 30 vuotta

KUVITELLA

Freelance-graafikoiden 30 vuotta

Graafikoiden toiminta itsenäisenä ryhmänä Freelance Ohjelmatyöntekijät ry:n (FOT) sisällä alkoi vähitellen vuoden 1975 aikana. Parissa vuodessa graafikkojäsenten määrä karttui niin, että nähtiin tarpeelliseksi perustaa oma työhuonekunta.

Freelancerina työskentely ei ollut kolmekymmentä vuotta sitten niin tavallista kuin nykyisin, mutta silloinkin se oli enimmäkseen yksinäistä puurtamista. Järjestötoiminnassa syntyi hedelmällinen yhteys kollegoihin. Päästiin jakamaan ammattiin liittyviä tietoja, taitoja ja kokemuksia.

Antoisaksi koettu toiminta on pitänyt monet perustajajäsenet mukana tähän päivään saakka ja tuonut jatkuvasti mukaan myös uusia osallistujia. Yhteensä meitä on nykyään noin 170.

Jatkamme edelleen työtä freelancereiden aseman, ammattitaidon ja toimeentulon parantamiseksi.

Helsingissä joulukuussa 2005

Tini Sauvo ja Maarit Inbar

YLEN AIKA

1975 Ylen graafikot ja animaattorit järjestäytyvät • FOTin lakko • Väliaikaiset graafisten töiden tariffit • Töiden boikotti Yleisradiossa.

1976 Graafisten töiden tariffit mukaan Ylen ja FOTin työehtosopimukseen.

1977 Graafikoiden tekijänoikeuskiistoja Yleisradiossa • Kustantajien freelance-graafikot mukaan toimintaan • Graafikoiden työhuonekunnan perustaminen FOTiin.

– Ei freelancerit lomataluu-
rahaa tarvitse.
Eihän niillä ole lomaakaan,
sanoi Ylen neuvottelija
valtakunnansovittelijan luona.

FOTin lakkohuumoria 1975

MAARIT INBAR

Lakosta harmia vielä syksylläkin

FOTin lakkotoimikunta pitää kokousta.
Börje J. Mattsson puheenjohtajana,
graafikkovastaava Tini Sauvo viides vasem-
malta. Katso-lehti 25.7.1975.

Syntyhistoria

FOT Kolmekymmentä vuotta sitten, kaukaisella 1970-luvulla, kun pätkätöitä ei varsinaisesti vielä tunnettu, Yleisradiossa toimi suuri joukko freelancereita. Osa työskenteli määräaikaisilla sopimuksilla, joilla työnantaja kiersi eläkemaksuja ja muita velvoitteita, ja osa ilman sopimuksia säälittävän pienillä palkkioilla. Paitsi radio- ja televisiotoimittajia joukkoon kuului myös kääntäjiä ja muita ammattiryhmiä, joiden omat liitot eivät kiinnittäneet huomiota freelancervähemmistöihinsä neuvotellessaan alojensa työehtosopimuksista. Toimittajat perustivat Radio- ja televisiofreelancereiden liiton (RTFL) vuonna 1969. Koska Yleisradion freelancereiden ongelmat olivat yli ammattirajojen yhteisiä, mukaan tulivat vähitellen myös muut ryhmät. RTFL liittyi SAK:laiseen Teknisten ja Erikoisammattien Liittoon (TEKERI), johon kuului suurimman osaston, konttorikoneasentajien, ohella erilaisia pieniä ammattikuntia kuten bingoemäntiä, matkatoimistoväkeä, vartijoita ja koirantrimmaajia. RTFL muutti pian nimensä Freelance Ohjelmatyöntekijöiksi (FOT).

Kuten muistetaan, 1970-luku oli poliittisesti aktiivista aikaa. Nuori järjestö toimi ponnekkaasti ja jäsenmäärä karttui. Tavoitteena oli saada solmituksi kaikkia radio- ja tv-töitä koskeva valtakunnallinen työehtosopimus. Neuvottelut kestivät kauan ja johtivat lopulta lakkoon. Sen tuloksena saatiin aikaan ensimmäinen freelance-töitä koskeva työehtosopimus vuonna 1974. Sitä paranneltiin seuraavana vuonna graafisten töiden boikotilla ja pitkällä lakolla. Graafiset tariffit saatiin osaksi sopimusta vuonna 1976.

GRAAFI-FOT Ensimmäiset freelance-graafikot löytyivät siis Yleisradion toimituksista. He tekivät siihen aikaan vielä enimmäkseen mustavalkoisia kuvaplanseja ja animaatioita televisiolle sekä taittoja ja kuvituksia esim. radion opetusohjelmavivhkoihin. FOTin seminaarien, opintopiirien, kokousten ja työtaisteluiden ohessa graafikot alkoivat järjestää myös omia tapaamisia. Ryhmän epävirallisena nimenä oli alkuun GraafiFOT. Työhuonevierailuilla tutustuttiin kollegojen töihin. Suunniteltiin animaatiopiirrosten näyttelyä. Ensimmäinen oma kurssi, animaation täydennyskoulutuskurssi, järjestettiin vuonna 1976. Monet Ylen freelancerit tekivät myös kirjankuvituksia ja taittoja. Toivottiin, että kustannuslallekin saataisiin sitovat sopimuskäytännöt ja tariffit. Ruvettiin siis selvittämään kustantajille työskentelevien freelancereiden tilannetta. Kustannuspuolelta liittyi mukaan lisää graafikoita. Koska toiminta tällä tavalla laajeni Yleisradion ulkopuolelle, nähtiin tarpeelliseksi perustaa FOTin sisälle oma työhuonekunta ajamaan laajemmin freelance-graafikoiden etuja ja järjestämään ammattiin liittyvää toimintaa ja koulutusta. Työhuonekunta perustettiin toukokuussa 1977. Ylen aika ei päättynyt vielä siihen: suunniteltu animaatiopiirrosten näyttely pidettiin Kluuvin galleriassa maaliskuussa 1978.

Ylen ruotsinkielisen lastentoimituksen animaattorit kieltäytyivät tekemästä töitä alihintaan. Toimituspäällikkö Berit Neumannin ympärillä kapinalliset (vas.) Ia Falck, Kati Bondestam, Antonia Zilliacus, Estelle Rosenlew, Camilla Mickwitz ja Christina Andersson. Hufvudstadsbladet 24.9.1975.

Freelance-graafikoiden syyskokous 1979 TEKERin toimistossa. Vas. edessä Tuula-Leena Hämäläinen, Tutte Nicolau, Ainikki Lukkarinen, Marja Seliger, v.t. puheenjohtaja Maarit Inbar, Helvi Tiisala, Riitta Lestinen ja Camilla Mickwitz. Kuvan otti puheenjohtaja Touko Yrttimaa, joka luopui tehtävästään vakinaistamisen takia.

CAMILLA MICKWITZ

FREELANCE GRAAFIKOT

RIITTA LESTINEN

“Felet var förstas att vi inte var medvetna om våra rättigheter. Allt var så nytt, det var spännande och roligt att jobba, man tyckte att man gjorde en pionjärsats.”

Antonia Zilliacus HBL:n haastattelussa 1975

IDENTITEETTI

JÄRJESTÖTAPAHTUMIA

- 1977** Työhuonekunnan perustaminen, puheenjohtajaksi Anna Tauriala
- 1978** FOTin lakko freelancetoimittajien vakinaistamiseksi
- 1979** Touko Yrttimaa työhuonekunnan puheenjohtajana
- 1980** Maarit Inbar työhuonekunnan puheenjohtajaksi
- 1980** Osa FOTin toimittajista siirtyy FAO:on (RTTL:n freelanceosastoon)
- 1992** Grafian ja FOTin kuvittajien kuvittajaklubi kokoontuu ravintola VPK:ssa
- 2000** Palvelualojen ammattiliitto PAM perustetaan
- 2002** Kuvittajat ry perustetaan
- 2004** Tini Sauvo työhuonekunnan puheenjohtajaksi

Järjestökenttä

Miksi Freelance-graafikot kuuluu SAK:hon, kun muut taidealan järjestöt - Ornamo, Grafia, Animaatioklinikka, Kuvittajat jne. - ovat rekisteröityjä yhdistyksiä? Tätä on moni ihmetellyt. Syy siihen löytyy yli kolmenkymmenen vuoden takaa, kun Yleisradion freelancerit järjestäytyivät.

1970-luvulla ja vielä paljon myöhemminkin graafikon vaihtoehtoina olivat liittyminen FOTin Freelance-graafikoihin tai Grafiaan. Jotkut kuuluivat molempiin. Monet kokivat tärkeäksi sen, että FOT edusti selkeästi freelance-työntekijöiden etuja, kun taas Grafiaan kuului myös työnantajapuolen edustajia. Myös jäsenmaksujen suuruus saattoi vaikuttaa valintaan. Mahdollisuus työttömyyskorvauksiin ja lakimiehen apu sopimuskiistoissa tuntuivat tärkeiltä.

Ajat ovat muuttuneet. Tuskin kukaan enää liittyy taiteilijajärjestöön sen takia että se kuuluu tai ei kuulu SAK:hon. Myös freelanceriuden ja yrittäjyyden rajat ovat hämärtyneet. Toiminimi ei ole enää esteenä liittymiselle. Työttömyyskorvauksien saaminen on tullut freelancereille käytännössä lähes mahdottomaksi. PAMilla ei ole enää tarjota tekijänoikeuskysymyksiin perehtynyttä juristia.

On kysytty, miksi yhä roikomme SAK:ssa josta ei näytä olevan meille mitään hyötyä, ja FOTissa, joka ei tarjoa muuta kuin käyttökelpoisen jäsenkortin. Saammeko niiltä mitään jäsenmaksujemme vastineeksi? Eikö olisi aika itsenäistyä ja ruveta ry:ksi muiden joukkoon?

Tätä kysymystä on pohdittu viime vuosina, kun järjestökenttä on muuttunut paitsi TEKERIn katoamisen myös Kuvittajat ry:n perustamisen myötä. Keitä me olemme? Mihin me kuulumme? Jäsenkyselyn vastaukset ja viime vuosikokousten keskustelut ovat tuoneet yllättävänkin selvänä esiin aktiivijäsenistömme kannan: haluamme säilyttää Freelance-graafikoiden pitkän ajan kuluessa muotoutuneet toimintaperiaatteet ja -muodot. Meillä on edelleen oma selkeä paikkamme ja identiteettimme freelance-työtä tekevien graafikoiden ammattijärjestönä.

TOUKO YRTTIMAA

TEKERIn / PAMin toimistosta on saatu apua mm. kirjanpitoon ja postitukseen. Palveluneuvoja Tuula Mäittälälle (oik) annettiin kiitokseksi monivuotisesta yhteistyöstä Gua Vainion (vas.) graafinen teos järjestöemme 30-vuotisjuhlissa. Keskellä Freelance-graafikoiden pitkäaikainen puheenjohtaja Maarit Inbar.

Jäsenkysely

Toiminnassa näkyvät ja kuuluvat aktivistit ovat vain osa Freelance-graafikoiden koko jäsenistöstä. Keitä ovat ne muut, jotka eivät näyttäydy yhteisissä tilaisuuksissa? Jäsenluettelot kertovat, että useimmat ovat olleet jo pitkään mukana. Mitä he saavat ja toivovat yhdistykseltä? Mitä he tekevät?

Kuvittajat ry:n perustaminen v. 2002 pani myös miettimään, oliko Freelance-graafikoilla vielä syytä jatkaa toimintaansa entiseen tapaan. Suuri osa jäsenistä oli kuvittajia. Tarvittiinko kahta järjestöä?

Tältä pohjalta laadittiin vuonna 2003 perinpohjainen kysely, johon oli mahdollista vastata nimettömänä. Pyydettiin tietoja koulutuksesta ja työstä sekä kartoitettiin osallistumisaktiivisuutta ja mielipiteitä järjestöstä. Noin 170 lähetettyä kyselykaavaketta toi 74 vastausta, useimmat omalla nimellä.

Vertailu jäsentilastoihin paljasti, että vastaajat olivat jäsenistön vanhimmaista ja aktiivisimmasta päästä. Hiljaisimmat pysyivät hiljaa edelleen. Voiko sen tulkita tyytyväisyydeksi vai välinpitämättömyydeksi?

Valtaosa vastaajista oli yllättävän tyytyväisiä järjestöön ja sen toimintaan.

POIMINTOJA KARTOITUKSEN YHTEENVEDOSTA

Vastaajien enemmistö on naisia, keskimääräinen ikä viisissäkymmenissä.

Suurin osa graafisia suunnittelijoita ja / tai kuvittajia. Muutama opettaja, animaattori, kuvataiteilija. Kolmannes vastaajista saa tulonsa kokonaan freelance-töistä, loput pääosin tai osaksi.

Lähes kaikki ovat tehneet sekä kuvituksia että taittoja. Muuta: mainosgrafiikka, näyttelysuunnittelu, pakkaussuunnittelu, animaatio, sarjakuva, opetustyö... Pitkään mukana olleet ovat aktiivisempia kuin nuoremmat / myöhemmin liittyneet. Mitä aktiivisempia, sen tyytyväisempiä toimintaan.

Freelance-graafikoiden toimintamuodot suosituimmuus-järjestyksessä (eniten osallistujia): hankinta-avustukset, näyttelyavustukset, kuvittajakatalogit, vuosikokoukset, jäsentilaisuudet, näyttelyretket, kurssit, piirustusviikot, yhteisnäyttelyt, opintomatkat, grafiikan työpajat, toiminnan järjestäminen, työvaliokunnassa toimiminen, lakimiehen apu.

Vastaajien kommentteja:

"Freelance-graafikoiden toimintaperiaatteet esim. avustusten ja näyttelyiden suhteen ovat hyvin tasarvoisia. Jokaisella on mahdollisuus päästä osalliseksi."

"FOT on ainoa järjellinen yhdistys luovan toiminnan alueilla, koska se on ainoa ammattiyhdistys."

"Näyttely- ja varsinkin hankinta-avustus on ollut tosi ilahduttava ja tarpeellinen, kun olen ponnistellut nollapisteestä tähän päivään ja onnistunut elättämään itseni pääasiallisesti tällä taiteellisella työllä."

TOUKO YRTTIMÄÄ

**KEITÄ ME
OLEMME?**

Kuvitella-näyttelyyn (1981) rakennettu kuvittajan työhuone havainnollisti freelancerin arkea. Pöydän ääressä istuu Kristiina Louhen tekemä näköisnukke.

HINNOITTELUN HANKALUUS

Palkkiotaulukot ja kartoitukset

Palkkioiden määritteleminen on freelancerin työn hankalimpia asioita. Niin työt kuin tilaajatkin ovat hyvin erilaisia ja yhteismitallisten kriteerien löytäminen on vaikeaa. Freelance-graafikot ovat koettaneet ratkoa näitä pulmia monin tavoin. Kyselyin on kartoitettu ensin Yleisradion ja sitten kustantajien maksamia palkkioita. Tietojen pohjalta on laadittu ehdotuksia palkkiotaulukoiksi. Yleisradion palkkiot saatiin ankaran väännön jälkeen kirjatuksi työehtosopimukseen. Kustantajien kuvitus- ja taittopalkkioita koottiin ohjehinnastoiksi, joista ensimmäinen valmistui 1979. Sitä uusittiin ja täydennettiin useaan otteeseen. Palkkiotaulukoiden lisäksi apua hinnoittelussa tarjosivat kollegat. Graafikot ovat aina pitäneet tärkeänä kokemusten ja tietojen jakamista. Jos yksi tekee töitä alihintaan, siitä on haittaa kaikille. Kilpailuvirasto kielsi ammattialakohtaiset palkkiotaulukot vuonna 1993. Oli löydettävä uusia keinoja palkkiotietojen välittämiseen. Vuonna 1996 tehtiin laaja palkkiokartoitus. Vastaajat antoivat yksityiskohtaisia tietoja erilaisista töistä maksetuista palkkioista. Niitä koetettiin suhteuttaa myös työhön käytettyyn aikaan. Kommentit kertoivat graafikon työn arjesta, ongelmista ja ristiriidoista, mutta myös työn ilosta ja onnistuneen tuloksen tuottamasta tyydytyksestä.

Terttu Hämäläinen lähetti tervehdyksen juhliin, joihin ei töiltään ehtinyt 1990.

KARTOITUKSET

- 1975, 1976** Ylen graafikoiden sopimusten ja palkkioiden kartoittaminen
- 1978** Kysely kuvituspalkkioista ja sopimuksista
 - Ohjeita kustantajien kanssa käytäviin neuvotteluihin
- 1979** Ensimmäinen palkkiotaulukko (kirjankuvitus, taitto)
- 1980** Täydennetty palkkiotaulukko (myös lehdet, julisteet ym.)
- 1981** Jäsenkysely freelance-graafikoiden työoloista
 - Freelancerin veroilmoitusohjeet
- 1982** Uudistettu palkkiotaulukko
- 1996** Freelance-graafikoiden palkkiokartoitus
 - Palkkioseminaari
- 1998** Kysely tietotekniikan koulutustarpeesta
- 2003** Freelance-graafikoiden jäsenkysely

PETRI BERGMAN

TINI SAUVO

Taittajan työtä ja välineitä 1980-luvulla. Kuvassa Maarit Inbarin työpöytä.

TINI SAUVO

Vaativaan kuvitukseen tarvitaan laajat taustatiedot ja mahdollisimman luotettavat lähteet, jotka kuvittajan on usein itse etsittävä. Maarit Inbar tekee historian oppikirjan kuvitusta 1986.

Perinteinen valopöytä on yhä käytössä. Maria Björklund piirtää Kaksin-sarjakuvaa 2006.

CHRIS BERGENHEIM

Joskus kirjan kuvitus saa suuremmat mittasuhteet.

Leena Lumme rakentamassa Kukkulan kortteli - näyttelyä 1987.

Kati Bondestam animoi 1978.
Kuva näyttelyyn Liikkuvat kuvat -
Rörliga bilder liittyvästä diasarjasta.

MILJA AHOLA

Kati Härkönen animoi elokuvan
"Viisi aamua vielä" päähenkilöä 2006.

Virpi Talvitie työnsä ääressä 2006.
Tekeillä kuvitus Timo Parvelan
kirjoittamaan lastenkirjaan Keinulauta.

ESTELLE ROSENLEW

LAURI MANNINEN

PALKKIOKARTOITUS 1996

Lainaus esipuheesta:

Vastaukset kuvastelevat sitä kirjavuutta, joka alalla vallitsee. Tiedoista ilmenee myös, miten vaikeaa töiden yksiselitteinen määrittely on. "Kokosivun nelivärikuva" saattaa valmistua muutamassa tunnissa tai vaatia viikon ja kahdenkin työn aiheesta, tekotavasta ja lähdemateriaalin käytöstä riippuen.

Tämän takia palkkiotiedot on mahdollisuuksien mukaan suhteutettu työaikaan. Sekään ei ole pätevä mittari. "Kolme viikkoa" voi yhdelle merkitä tiiviitä, pitkiä työpäiviä ja toiselle kolmen viikon aikana jonkin muun työn ohessa valmistunutta työtä. Missään nimessä kerrottuja palkkioita ei pidä käsittää ohjeeksi töiden hinnoittelusta.

Palkkiotietoja tarkastellessa on syytä myös pitää mielessä, että kyseessä ovat bruttoansiot. Niistä on maksettava verojen ja eläkemaksujen lisäksi työtilan vuokra, laite-, väline- ja materiaalikustannukset sekä puhelin- ym. kulut. Jäljelle jäävällä osalla pitäisi tulla toimeen myös loma- ja sairausajana, sillä freelancer ei tunne sairauslomaa sen enempää kuin pyhä- tai ylityökorvauksiakaan.

HUUTOJA JA KUISKAUKSIA

1976 Julkilausuma animaation asemasta
1978 Kannanotto jatkokoulutuksesta
TTKK:lle
1985 Vetoamus Kluuvin gallerian
säilyttämiseksi
1991 Vetoamus suomalaisen kuvakirjan
puolesta (FOT, Grafia ja Nuorisokirjailijat)
1994 Selostus kuvittajien sosioekonomisesta
asemasta opetusministeriölle
1999 Lausunto taiteen tukitoimien
edistämiseksi Taiteen keskustoimikunnalle
2002 Osallistuminen kulttuuriväen
demonstraatioon Eduskuntatalon portailla

Taidepoliittisia kannanottoja

Saavatko näkymättömät äänensä yhteiskunnassa kuuluviin? Ammattipiirien ulkopuolella Freelance-graafikot on ollut melko tuntematon järjestö, mikä osittain johtuu työhuonekunnan asemasta toista alaa edustavan FOTin osana. Vuosien varrella toimintamme on kuitenkin huomattu valtion taidehallinnossa ja Kapiostossa. Kun taiteen keskustoimikunta 1990-luvun puolivälissä ryhtyi tutkimaan taiteilijoiden sosioekonomista asemaa Suomessa, oli järjestöhaastattelujen yhteydessä tilaisuus selostaa kuvittajien tilannetta myös kirjallisesti. Silloin kävi ilmi muun muassa, että matalat palkkiot ja työtilaisuuksien epävarmuus on kuvittajien ongelma paljon useammin kuin kaupallisen grafiikan tekijöiden.

Freelance-graafikoiden järjestämien teemanäyttelyiden mukanaan tuoma hetkellinen julkisuus on myös antanut mahdollisuuden kuvata työtämme ja kertoa mielipiteistämme. Näyttelyesitteiden teksteihin on joskus ujutettu kitkeriäkin totuuksia freelancerin ja kuvittajan asemasta.

Onko tästä kaikesta ollut hyötyä? Ainakin opetusministeriön vuonna 2000 julkaisema taiteilijoiden työllistymistä ja sosiaaliturvaa koskeva Taisto II -mietintö kuvaa kuvittajien ongelmat totuudenmukaisesti.

Kuvittaja tuntee usein työskentelevänsä kummallisessa välimaastossa. Taiteilijoiden mielestä hän on käsityöläinen, käsityöläisten mielestä taiteilija. Työnantajalle hän on vaatimaton puurtaja, eläkkeen hakijana yrittäjä. Apurahan pyytäjänä hän ei ole taideteollisuuden eikä kirjallisuuden, mutta ei myöskään maalaustaiteen harjoittaja. Mikä hän siis on? Hän on kuvittaja.

Tietoa kuvasta -näyttelyn esitteestä 1988

Miksi palkkaisit kalliin työntekijän? Ota freelanceri. Se on hajuton, näkymätön, äänetön. Panet sen hyllylle, kun et tarvitse sitä. Heität sen pois, kun se kuluu loppuun. Vaihdat sen uuteen, kun et tykkää sen tyylistä. Se tekee aina parastaan. Se on luotettava: se ei sairastu, ei rakastu, ei kärsi krapulaa. Lasten tekemiseen ei tarvita lomaa. Sinulla ei ole huolta sen syömisestä, sunnuntaitöistä, eläkkeestä puhumattakaan. Ota freelanceri. Se ei ole ihminen. Se on taivaan lahja.

Ajatuksia kuvittajan työstä
Kuvitella -näyttelyesitteestä 1981

Freelance-graafikot osallistuivat kulttuuriväen mielenosoitukseen 2002. Banderollit maalattiin yhdessä Kuvittajat ry:n jäsenten kanssa. Kuvassa Sinikka Voutilainen Eduskuntatalon portailla.

KOPIOINTIKORVAUKSET KÄYTTÖÖN

Kopioisto

Kopioisto ry on tekijöiden ja kustantajien yhteinen tekijänoikeusjärjestö. Suomessa Kopioisto valvoo teosten jälkikäyttöä (mm. tekstien ja kuvien valokopiointia kouluissa ym. laitoksissa), perii jälkikäytön korvaukset ja tilittää ne edelleen tekijöille ja kustantajille.

Freelance Ohjelmatyöntekijät FOT ry – ja sen mukana Freelance-graafikoiden työhuonekunta – hyväksyttiin Kopioston jäsenjärjestöksi v. 1980. Pari vuotta myöhemmin järjestömmme alkoi saada valokopiokorvauksia.

Kopiokorvaukset paransivat työhuonekunnan toimintaedellytyksiä tuntuvasti. Jäsenpostia päästiin lähettämään säännöllisesti. Kuvittajakatalogit ja näyttelyt tarjosivat kaikille halukkaille mahdollisuuden tuoda töitään esille. Monia sittemmin vakiintuneita toimintamuotoja kuten taidegraafiikan työpajaa ja kesän piirustusviikkoa sekä koulutusta on voitu merkittävästi tukea.

Vuosikokouksissa on vedetty suuntaviivoja korvausten muille käyttötavoille.

Ne on haluttu jakaa tasapuolisesti pieninä ammattiin liittyvinä hankinta-avustuksina mieluummin kuin suurempina yksittäisinä apurahoina.

Freelance-graafikoiden jäsenet ovat voineet esittäytyä myös Kopioston ylläpitämässä sähköisessä tekijähakemistossa.

Muiden jäsenjärjestöjen tapaan Freelance-graafikot raportoi vuosittain Kopiostolle saamiensa varojen käyttötavat ja -summat.

KAI NORDBERG

Kuvantekijäjärjestöjen edustajia neuvottelemassa valokopiokorvausten jako-osuuksista vuonna 1987. Vasemmalla Grafian Viktor Kaltala, selin Maarit Inbar. Pöydän takana Finnfoton Kai Nordberg, josta myöhemmin tuli Kopioston hallituksen pitkäaikainen puheenjohtaja.

TINI SAUVO

Kopiokorvauksilla on kustannettu mm järjestön toiminnasta kertovia esitteitä.

**Ulkoasu Anja Hatva (1989),
Tiina Eräpuu (2001),
Leena Pitkä (2005).**

Logo Paula Jääskeläinen (1983).

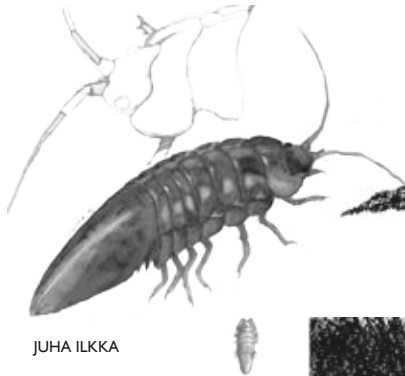
- 1972 Tekijänoikeusjärjestö Kopioisto perustetaan
- 1980 FOT ry Kopioston jäsenjärjestöksi
- 1982 Ensimmäiset valokopiokorvaukset Freelance-graafikoille
- 1986 Freelance-graafikoiden ensimmäiset hankinta-avustukset jäsenille
- 1988 Ensimmäiset näyttelytuet jäsenille
- 1998 Mahdollisuus liittyä Kopioston tekijähakemistoon
- 2003 Kopioston valvontavaltakirjojen tarkistus
- 2004 Freelance-graafikoiden jakama koulutustuki jäsenille

KUVAT JA KYVYT ESIIN

HEIKKI PAAKKANEN

- 1982 Kokeiluluontoinen kuvittajaesite
- 1985 Painettu kuvittajakatalogi
- 1987 Kuvittajakatalogin täydennyssivut
- 1994 Nelivärinen kuvittajakatalogi

JUHA ILKKA

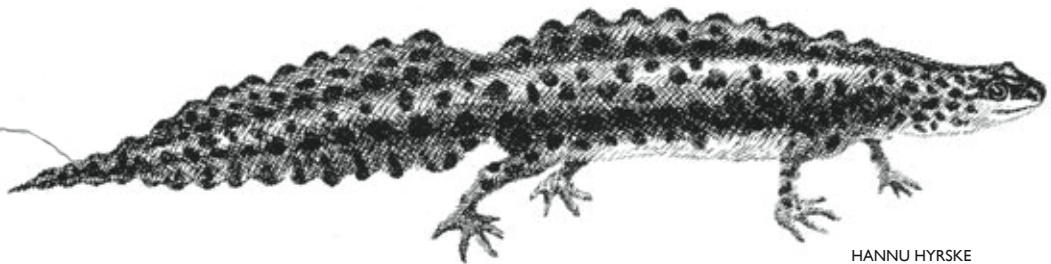

MERVI TAMMI

Kuvittajakatalogit

Mainostaa pitää vaikka ei haluaisi. Itsestään ja työstään tiedottaminen on aina ollut kuvittajan ongelma. Freelance-graafikoiden ensimmäinen kuvitusnäyte-kokoelma oli vain nippu valokopioita, eikä monistejälki tehnyt oikeutta piirroksille. Kuitenkin se oli tiettävästi ensimmäinen kuvittajakatalogi Suomessa. Jatkoa seurasi muutaman vuoden kuluttua. Painetut mustavalkosivut koottiin pahvisiin rengaskansioihin. 500 kappaleen painos toimitettiin postitustalkoilla kustannustaloihin, kirjastoihin, lehtien toimituksiin, mainostoimistoihin, järjestöihin ja yksittäisille kiinnostuneille ympäri Suomea. Seuraava kokoelma sisälsi 40 osallistujan neliväriset kuvasivut tyylikkäässä kotelossa. Vastaanottajien osoitteiston kerääminen ja tarkistaminen sekä 800 katalogin postittaminen vaati runsaasti aikaa ja talkoovoimia.

Saivatko Freelance-graafikoiden jäsenet kuvitustöitä katalogien avulla? Kysymykseen on vaikea vastata. Työn tilaaja ei aina kerro, mistä on saanut tiedon kuvittajasta. Kuvittajakaan ei välttämättä pidä asiaa muistissaan. Freelance-graafikoiden jäsenkyselyyn vastanneista parikymmentä kertoo saaneensa työtä katalogien kautta.

HANNU HYRSKE

MARKKUTANTTU

Yhteisnäyttelyt

KERTO VAT KUVAT

Camilla Mickwitzin piirros,
Liikkuvat kuvat.

Vielä 1970-luvulla käyttökuvia ei juurikaan pantu Suomessa esille. Niitä ei pidetty näyttelytaiteena. Freelance-graafikot mursi vakiintuneen ajattelutavan järjestämällä animaatiopiirrosten näyttelyn Liikkuvat kuvat, Rörliga bilder vuonna 1978 Kluuvin galleriaan Helsinkiin. Näyttelyssä esiteltiin diasarjan avulla myös animaation syntyprosessia. Ensimmäisiin kirjankuvituksia ja kuvittajan työtä esitelleisiin näyttelyihin lukeutui Kuvitella vuonna 1981. Kluuvin gallerian takahuoneeseen lavastettiin työtila, jossa luonnollisen kokoinen taiteilijanukke istui arkisen kaaoksen keskellä. Oppikirjojen kuvituksista Helsingin kaupunginkirjastoon 1988 koottu näyttely Tietoa kuvasta pohti kuvituksen ominaisuuksia ja mahdollisuuksia tiedon välittämisessä. Näyttelyä varten valmistettiin oppikirjankuvituksen historiasta kertova diasarja. Toden ja fantasian rajoja kuvituksissa kartoittava näyttely vuonna 2001 sai nimekseen Totta kai? – kuvattua ja kuviteltua. Tekstein ja kuvin analysoitiin keinoja, joita kuvittaja käyttää piirtäessään opetuskuvaa tai hahmotellessaan sadun mielikuvitusmaailmaa.

Ensimmäiset näyttelyt toteutettiin talkoovoimin. Myöhempiin näyttelyihin taloudellista tukea saatiin kopiokorvauksista, mutta talkootyön osuus oli silti suuri. Freelance-graafikoiden tuottamien näyttelyiden tarkoituksena on ollut kuvaa koskevan tiedon jakaminen. Tässä Suomen kehittynyt kirjastolaitos on ollut suurena apuna. Kaikki kolme kuvitusnäyttelyä ovat kiertäneet ensitulemisensa jälkeen Suomen kirjastoissa. Näyttelyistä on myös kirjoitettu paikallislehdissä.

Kristiina Louhen kuvitusta ympäristö-
opin kirjaan, Tietoa kuvasta.

Totta vai
mielikuvitusta?
Maija Raitasen kuva
Totta kai? -näyttelyn
avajaiskutsussa.

Ariadna Donnerin piirros, Tietoa kuvasta.

Outi Markkasen kuvakirjakuvitus, Totta kai?

Kuvitella-näyttelyn satulabyrintti kiehtoi lapsikatsojia.

NÄYTTELYT

Liikkuvat kuvat, Rörliga bilder

Animaatiopiirrosten näyttely Kluuvin galleriassa maaliskuussa 1978

Diasarja Liikkuvat kuvat, Rörliga bilder animaation tekovaiheista

Julkiläusuma animaation asemasta Suomessa

Osallistajat: Christina Andersson, Kati Bondestam,

Maikki Harjanne, Tutte Karteva-Nicolau,

Riitta Lestinen, Seppo Lindqvist,

Camilla Mickwitz, Heikki Paakkanen,

Sirkka Roos, Estelle Rosenlew, Tini Sauvo,

Anna Tauriala, Helvi Tiisala, Pirre Vaijärvi,

Antonia Zilliacus

Kuvitella

Kirjankuvitusten näyttely Kluuvin galleriassa helmikuussa 1981

Postikortteja kirjankuvituksista

Näyttely kiersi Suomen kirjastoissa helmikuusta syyskuuhun 1981

Osallistajat: Maikki Harjanne,

Tuula-Leena Hämäläinen, Maarit Inbar,

Riitta Lestinen, Seppo Lindqvist, Kristiina Louhi,

Ainikki Lukkarinen, Camilla Mickwitz,

Antonia Ringbom, Tini Sauvo, Kristina Segercrantz,

Marja Seilola, Mervi Tammi, Anna Tarcha,

Helvi Tiisala, Riikka Tuomari

Tietoa kuvasta

Opetuskuvanäyttely Helsingin kaupunginkirjastossa tammikuussa 1988

Oppikirjakuituksen historiaa esittelevä diasarja Yleisöluennot:

Tini Sauvo: Kuvia luettavaksi – aapisen kuvituksesta

Rolf Söderström: Audiovisuaalisesta opetuksesta

Anja Hatva: Mitä vaatimuksia havaintotoiminta asettaa kувalle

Maarit Inbar: Menneisyyden panoraamat

Näyttely kiersi Suomen kirjastoissa: Kirkkonummi,

Vaasa, Kiljava, Oulu, Kiiminki, Hyvinkää,

Kankaanpää

Osallistajat: Ariadna Donner, Tiina Eräpuu,

Anja Hatva, Tuula-Leena Hämäläinen,

Maarit Inbar, Marja-Leena Kirjonen-Mäntylä,

Mika Launis, Riitta Lestinen, Kristiina Louhi,

Ainikki Lukkarinen, Leena Lumme ja Erkki Mäkiö,

Helinä Perkkio, Susan Reed, Tini Sauvo

Totta kai? Kuvattua ja kuviteltua

Kuvitusnäyttely opetusministeriön Galleria Vitriinissä lokakuussa 2001

Näyttely oli Freelance-graafikoiden panos

Kirjaseikkailu 2001-teemavuoteen

Näyttelyn kierrätys vv. 2002-2004: Malmitalo, Lasipalatsi, Oulun kaupunginkirjasto, Tampereen

Metso-kirjasto, Messukylän kirjasto, Hämeenlinnan kaupunginkirjasto

Osallistajat: Ariadna Donner, Aino Havukainen,

Sami Toivonen, Maarit Inbar,

Cara-Maria Knuutinen, Matti Kota,

Maileena Kurkinen, Kristiina Louhi, Leena Lumme,

Markus Majaluoma, Outi Markkanen,

Kikka Nyrén, Ritva Palander, Krista Partti,

Päivi Pylkkö, Tuula Pystynen, Maija Raitanen,

Susan Reed, Tini Sauvo, Kristina Segercrantz,

Virpi Talvitie, Pirre Vaijärvi, Liisa Valkama

ANJA HATVA

Illustrator-jatkokurssi 2005.

PIIRTIMIÄ JA PIKSELEITÄ

KURSSILAISTEN KOMMENTTEJA

*“Opettajalla oli salamavauhti,
oppilaalla etanaefekti.”*

Pirre Vajjärvi *www-kurssilla 2005*

*Ystävämme Illustraator
onpi aika alligaator:
nielee pikku graafikoita
niin kuin puuro voita.
Elementit laittaa lukkoon –
järki menee pian tukkoon!
Ikuinen on oma huoli:
valkoinen vai musta nuoli?*

Merja Sainio *Illustrator-kurssilla 2005*

Maija Vallinoja ja Anja Hatva
Pekka Punkarin opastettavina
digikuvauskurssilla 2004.

Kursseja ammattitaidon kehittämiseksi

Toiminnan alkuvuosina järjestettiin työhuonevierailuja nyttikestiperiaatteella. (Työhuone tarkoitti useimmissa tapauksissa graafikon kotia.) Katseltiin töitä, keskusteltiin työtavoista, tekniikoista ja välineistä. Vierailut ja jäsenillat rakennettiin jonkin teeman ympärille: pala-animaatio, kirjankuvitus, lastenkirjat, oppikirjan taitto. Ensimmäinen kurssi järjestettiin yhteistyössä Taideteollisen korkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksen kanssa. Pala-animaatiokurssilla vuonna 1976 luennoi 14 animaation ammattilaista liki 30:lle osanottajalle kahden viikonlopun aikana. Freelance-graafikoiden TTKK:n tiloissa järjestämä taittotekniikan kurssi v. 1983 oli suunnattu myös kustannustoimittajille ja ammattilehtien henkilöstölle ym. taiton tuntemusta tarvitseville tekijöille. Osallistujia tuli yli 70.

Ammattitaito on täydentynyt myös retkillä kirjapainoihin ja paperifirmoihin. Tietokonegrafiikkaan perehtyminen alkoi lyhyellä tietokonekauhun poistamiseen tähtäävällä esittelyllä vuonna 1988. Onko tietokone varteenotettava työkalu graafikolle?

Se oli. Freehand-ohjelmaan saatiin ensikosketus vuonna 1992 Käpylän ammattioppilaitoksessa. (Yhdellä kurssilaisella ei ollut aiempaa tuntumaa edes tavallisen kirjoituskoneen näppäimistöön...)

Vauhti kiihtyy. Mitä enemmän tietotekniikan koulutusta lisätään, sitä suuremmalta näyttää sen tarve. Tietokoneohjelmiin ja digikuvaukseen on perehdytty sekä pienimuotoisissa työpajoissa että räätälöidyillä viikonloppukursseilla alan oppilaitoksissa. Osa koulutuksesta on järjestetty yhteistyössä Kuvittajat ry:n kanssa.

TINI SAUVO

Tini Sauvo tähtäilee mallia henkilökuvauskurssilla vanhassa Ateneumissa 1979.

TIINA ERÄPUU

Suoraan graafikon työhön liittyvien kurssien lisäksi on kaivattu ammattitaitoa ja näkemystä laajentavaa koulutusta. Sitä ovat edustaneet 1980-luvulla järjestetyt maalauskurssit sekä paperinteko- ja kirjansidontakurssit. Eeva-Liisa Isomaan ohjaama taidegrafiikan työpaja on koonnut kymmenkunta graafikkoa opettelemaan ja käyttämään eri tekniikoita – kuivaneula, carborundrum, monotypia, polymeerigravyyri. Töitä on ollut esillä sekä ryhmän yhteisissä että sen jäsenten omissa taidenäyttelyissä.

Marjut Heikkinen valmistaa lumppupaperia Tallin Arkissa 1996. Milja Ahola ja Anneli Hilli seuraavat sivusta.

SOILE APAJALAHTI

TIINA ERÄPUU

Ammattikurssit

- 1976 Animaation täydennyskoulutus
- 1983 Taitotekniikka
- 1988 Tietokonegrafiikan esittely
- 1992 Tietokonekurssi Käpylän ammattioppilaitoksessa
- 1995 Illustrator
- 1997 Freehand
- 2004 Photoshop ja Acrobat yhdessä Kuvittajat ry:n kanssa
- 2005 Verkkosivujen suunnittelu, Illustrator, digikuvas

Paperi- ja kirjansidontakurssit

- 1996 Lumppupaperikurssit 1 ja 2 (Eija Isojärvi)
- 1997, 1998, 2001 Kirjansidontan perus- ja jatkokursseja (Tiina Eräpuu)

Maalauskurssit

- 1981, 1982 Henkilökuvauskurssi (Marjatta Hanhijoki) ja jatkokurssi (Leena Luostarinen)
- 1983, 1984 Miljöökuvaukurssi (Marjatta Hanhijoki) ja jatkokurssi (Leena Luostarinen)
- 2005 Luovan maalausten työpaja (Tutte Nicolau)

Taidegrafiikan kurssit

- 1993, 1994 Taidegrafiikan työpaja Grafiriksessa (Eeva Liisa Isomaa)
- 1995 Grafiikan työpajan näyttely Säröjä Galleria Valöörissa (Milja Ahola, Kati Bondestam, Ariadna Donner, Tiina Eräpuu, Marjut Heikkinen, Anneli Hilli, Maileena Kurkinen, Kristiina Louhi, Anna-Maija Peltonen, Pirkko Sipilä, Gua Vainio)
- 1996 Metalligrafiikan kurssi (Eeva-Liisa Isomaa)
- 1998, 1999 Taidegrafiikan työpaja ja polymeerigravyyrikurssi Tallin Arkissa (Eeva-Liisa Isomaa)
- 2000 Näyttely Metallista Into-galleriassa (Soile Apajalahti, Tiina Eräpuu, Marjut Heikkinen, Anneli Hilli, Eeva Louhio, Marja Seliger, Hellevi Taleva, Gua Vainio)
- 2004 Taidegrafiikan perus- ja kertauskurssi Tallilla

HUVIKSI JA HYÖDYKSI

JÄSENILOJEN AIHEITA

1970-luvulla mm. kirjankuvitus, Intia, Tansania
1980-luvulla mm. tekijänoikeuslaki, kopiointikorvaukset, yrityksen perustaminen, kirjankuvituksen historia, animaatioelokuvat, työkokemukset eteläisessä Afrikassa
1990-luvulla mm. työttömyyskorvaukset, sarjakuva- ja kuvituskurssit Tansaniassa ja Etiopiassa
2000-luvulla mm. työkyvyn ylläpitäminen, lastenelokuva, kuvitustyöpajat- ja kurssit Senegalissa, Namibiassa, Tansaniassa ja Palestiinassa

RETKIÄ

1980-luvulla Porvooseen J.L. Runeberg -laivalla, Tampereelle (mm. kuvitusnäyttelyt Satujen saari ja Suomalainen kuvakirja), Turkuun (mm. Kirja 500 vuotta), Mikkelin kuvitustriennaleen, Lahden julistebiennaleen, kirjapainoihin
1990-luvulla Voipaalan lastenkulttuurikeskukseen (mm. Kirjaimilla koreasti, Erkki Tantt, Pekka Vuori, Maija Karma, Rudolf Koivu -palkitut), Tampereelle (mm. Camilla Mickwitzin muistonäyttely, Jaavan ja Balin taide, Meksikon kulttuuri), Turkuun (mm. Agitaatio onneen), Jyväskylään (Graphica creativa ja Outi Markkanen), Tukholmaan (Leonardo da Vinci), paperipajoihin (mm. Baalin alttarit, Kuusankosken paperitaidegalleria)
2000-luvulla Voipaalaan (John Bauer, Ihmeellinen puutarha, Hannu Hyrske, Leena Lumme), Tampereelle (Tove Janssonin elämäntyö), Turkuun (Aistien valtakunta), Lahden julistebiennaleen, Tallinnan kuvitustriennaleen ja Korkeasaareen

Jäseniltoja ja retkiä

Toiminnan alkuvuosina freelance-graafikot osallistuivat aktiivisesti FOTin kokouksiin, seminaareihin ja työtaisteluihin – niitähän riitti kuohuvalla 1970-luvulla. Ohessa järjestettiin myös omaa toimintaa.

Koska käyttövaroja ei ollut, retket ja jäsenillat toteutettiin omakustannus- ja nyytti-kestiperiaatteella. Ammatilliset intressit leimasivat niin vierailuja kauempana asuvien kollegojen luokse kuin Helsingissä järjestettyjä tapaamisia ja pikkujoulujuhlia.

Toiminta vilkastui ja vakiintui, kun kopiokorvaukset tekivät mahdolliseksi aktiviteettien taloudellisen tukemisen. Näyttelyretkille lähdettiin ainakin pari kertaa vuodessa.

Taiteellisten aiheiden lisäksi paneuduttiin muihin freelancereille tärkeisiin kysymyksiin. Illanviettoihin kutsuttiin asiantuntijoita kertomaan mm. tekijänoikeuksista.

Yksi leimallinen teema kulkee läpi vuosikymmenten: kiinnostus vieraisiin kulttuureihin. Monet freelance-graafikot ovat työskennelleet, matkustelleet tai opettaneet eri puolilla maailmaa. Tätä antia on sitten jaettu kiinnostuneille kuulijoille.

Piirustusretkellä Korkeasaarella 2004 nautittiin Salla Niikon (vas.) valmistama herkullinen lounas ruohikolla. Ainoa urhoollinen piirtäjä oli Anja Hatva. Muut manailivat sopivien käsinetyyppien puutetta.

PIIRREVAJÄRVI

KESÄTAITEILIJAT

Piirustusviikot ja taidegrafiikan leirit

Freelance-graafikot järjestivät ensimmäisen kesäisen piirustusleirinsä vuonna 1986 silloisessa Sirola-opistossa Harvialassa. Mukaan tuli kuusi graafikkoa, osa perheineen. Tarkoituksena oli vapauttaa osallistujat viikoksi arkipäivän paineista piirtämään ja maalaamaan tai muuten vain lomailemaan. Vapaan työskentelyn tarve oli suuri; siksi leirille ei haluttu ohjaajaa. ”Piirustusviikko” onnistui hyvin. Jokakesäisestä viikosta kehittyi nopeasti odotettu tapahtuma. Enimmillään leirillä on taiteilusta nauttinut kolmisenkymmentä osanottajaa.

Pian myös kävi selväksi, millainen paikka sopii työskentelyyn parhaiten. Sopivimmaksi osoittautui maatalo-, kurssikeskus- tai opistomajoitus, jossa on mahdollisuus sekä yhdessäoloon että omaan rauhaan. Hyvä ruoka todettiin tärkeäksi. Lähistöllä pitäisi olla vaihtelevaa maastoa, kaupunkia, kulttuurimaisemaa, vanhoja ja uusia rakennuksia, myös teollisuutta, vesiaiheita, meren rantaa ja kallioita tai satamanäkymiä. Säät ovat yleensä suosineet leiriämme, ja tuloksia on tullut. Myös muutamia näyttelyitä on pidetty piirustusviikkojen yhteydessä. Syksyllä 2003 esiteltiin kahden kesän töitä Hangon kaupungintalon galleriassa. Parhaiten leirin tarkoitus on kuitenkin toteutunut silloin, kun taiteilija on sen aikana löytänyt uusia kuvallisia oivalluksia, jotka ovat jääneet elämään myös arkityöskentelyssä.

Outi Markkasen emännöimät taidegrafiikan leirit olivat kesien 1996 - 2001 odotettuja kohokohtia. Useimmat osallistujat ”jäivät koukuun” heti kerran käytyään. Töitä tehtiin öin ja päivin sisällä ja ulkona, kaivertaen tai monoty-pian keinoin värikylläisesti. Myös ruoka-pöydässä herkuteltiin päivin sekä öin. Osallistujia oli vaihdellen viidestä kymmeneen.

MAIJA LARMOLA

Lepohetki Otavassa 2002.

Tammisaaren vanhalta venevarikolta löytyi inspiroivaa hylkytavaraa kesällä 1994. Installaatiota sommittelemassa Sinikka Voutilainen, joka on vastannut useimpien piirustusviikkojen järjestelyistä.

MAIJA LARMOLA

**Kati Bondestam maalaa
Haminassa 2004.**

Näyttely Hangon kesäkuvia
- Sommarbilder från Hangö
koottiin kahden helteisen
piirustusviikon töistä Hangon
kaupungintalon galleriaan
syksyllä 2003. Taiteilijat
esittäytyivät näyttelyvieraille
kuvakansiossa.
"Aurinko hymyili kuin Hangon
keksi. Digitaalioppe tuli
onnelliseksi, kun sai oikeaa
kanvasta käyttää – katsokaa
itse, miltä se näyttää!" kuvaili
Anja Hatva vaikutelmiaan
Hangon näyttelyyn liittyvässä
kuvakansiossa.

**Eeva Louhio ja Max-vauva
Voipaalassa 1995.**

**Hangon kalasatama tar-
josi kiinnostavia kohteita
ja runsaasti aurinkoa.**

**Iltaisin on tapana kokoontua
syömään ja juttelemaan
pihapiiriin. Hytyskierukoista
ei ollut paljon apua
Haminassa 2004.**

**Eeva Louhion tussilaveeraus
Hangon rantakalliolta 2003.**

Hangan kalasatama Hellevi Talevan guassimaalauksen aiheena 2002.

TIINA ERÄPUU

Esa Kylläinen työskentelemässä Konneveden grafiikanleirillä.

PIIRUSTUSVIIKOT

- 1986 Sirola-opisto, Harviala
- 1987 Tammilehto, Rymättylä
- 1988 Päiväkumpu, Karjalohja
- 1989 Labbäs, Kemiö
- 1990 Loviisa
- 1991 Mäntyluoto
- 1992 Ruotsinpyhtää
- 1993 Päivölän kansanopisto, Sääksmäki
- 1994 Tammisaari
- 1995 Voipaalan taidekeskus
- 1996 Hartolan kansanopisto
- 1997 Rauma
- 1998 Saarenmaa, Eesti ja Hoimela, Asikkala
- 1999 Myllyniemi, Nummi-Pusula
- 2000 Laupunen, Kustavi
- 2001, Otavan kansanopisto
- 2002 ja 2003 Hangö Evangeliska folkhögskolan, Hanko
- 2004 Hamina
- 2005 Västra Nylands Folkhögskola, Karjaa

Piirustusviikkojen näyttelyt

- 1992 Näyttely Kesäkuvia Ruotsinpyhtään ruukkialueen tallinvintillä
- 1995 Näyttely Voipaalan Ilkka-ateljeessa
- 2003 Hangon kesäkuvia - Sommarbilder från Hangö Hangon kaupungintalon galleriassa

Näyttelyihin ovat osallistuneet:

Siru Böhling, Tiina Eräpuu, Anja Hatva, Maarit Inbar, Tuulikki Kukkola, Maija Larmola, Pirjo Latvala, Riitta Lestinen, Eeva Louhio, Markus Majaluoma, Ritva Palander, Krista Partti, Saara Pirhonen (Salo), Maija Raitanen, Tini Sauvo, Marja Seliger, Hellevi Taleva, Mervi Tammi, Maija Toropainen ja Sinikka Voutilainen.
Mukana on ollut myös leiriläisten lasten töitä.

Grafiikanleirit Konnevedellä

1996, 1997, 1999, 2000, 2001

MAARIT INBAR

Viikon työt esitellään viimeisen päivän loppukatselmuksessa. Marja Seliger Haminassa 2004.

Hangon leiriläiset ryhmäkuvasa 2002. "Hangossa kokoontuneilta huippugraafikoilta toivotaan näyttelyä kaupunkilaisille", otsikoi loppukatselmuksessa vieraillut Hangon Lehden toimittaja.

Freelance-graafikoita ja KONSUN poikia Tallinnan-laivan kannella v. 1981. Järjestöjen yhteiset matkat saivat alkunsa siitä, kun Riitta Lestinen ja Kalevi Murto (toinen ja kolmas oik.) tapasivat toisensa FOTin lakkojuhlissa 1979. Muut graafikot (vas.) Mervi Tammi, Maarit Inbar, Kati Bondestam ja Saara Autio.

MAAILMALLA VIISASTUU

Opintomatkat

Freelance-graafikoiden opintomatkat ovat legendaarisia. Ne on pääsääntöisesti pyritty tekemään kaupunkeihin, joissa on runsaasti ammatillisesti kiinnostavaa nähtävää sekä eläintarha. Vaihtoehtoiset kohteet kuvastelevat matkalaisten oma-toimisuutta ja monipuolisia harrastuksia: samalla kun yhdet kiertävät museoissa ja näyttelyissä, toiset tekevät toivioletken panimoon. Monesti on järjestetty myös tapaamisia paikallisten kollegoiden kanssa ja muuta erityisohjelmaa.

Alkuvuosien matkakumppanina oli rakennusarkkitehtien järjestö KONSU. Viime aikoina on tehty matkoja yhdessä Animaatioklinikan kanssa. Mukana on aina ollut myös puolisoita, ystäviä ja yhdistykseen kuulumattomia kollegoja. Matkaa edeltää perehdyttämistilaisuus. Kokemuksia kertaillaan ja kuvia näytetään matkan jälkeen järjestettävässä muisteluillassa.

"Kylpyhuone on vaatimatonta keskitasoa."
Kristiina Louhi Prahassa 1994.

Graafikoita Bratislavan kirjankuvitusbiennalessa 1989.

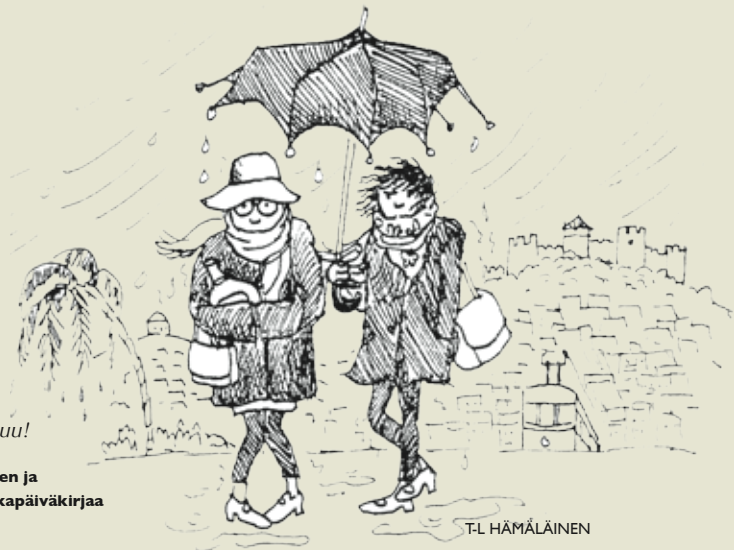
SOILE APAJALAHTI

Gua Vainio, Leena Lumme, Tita Rossi ja Kristiina Louhi Lissabonissa 1992.

*Sataa lotisee
ja yhä kylmenee
ja hyinen pohjatuuli
meitä raatelee.
Tänne paleltuu
ja varmaan vilustuu,
on Portugalin huhtikuu!*

Tuula-Leena Hämäläinen ja
Tini Sauvo pitivät matkapäiväkirjaa
Portugalissa 1992.

ANJA HATVA

**Hiekkamyrskyn riepotta-
mia matkalaisia Sakkaran
pyramidilla 2000.**

**Tini korjaa hotelli Taitun
vessaa Addis Abebassa 1994.**

HANNU HYRSKE

Matkalaisten ryhmäkuva Leningradissa 1983

OPINTOMATKAT

1981 Tallinna Ensimmäinen ulkomaanmatka KONSUn kanssa
1982 Praha KONSUn kanssa kesäkuussa
1983 Leningrad Junalla Neuvostoliittoon
1984 Garda, Bologna Keväinen matka Garda-järvelle ja Bolognan lastenkirjamesuille
1985 Bratislava, Praha Lentäen Prahaan ja bussilla Bratislavan kirjankuvitusbiennaleen
1987 Rooma, Bologna Roomasta junalla lastenkirjamesuille
1988 Istanbul Toukokuussa Istanbulissa KONSUn kanssa
1989 Bratislava, Praha Hannu Tainan näyttely Bratislavan kuvitusbiennaleessa
1990 Barcelona Lokakuussa lämpimässä Kataloniassa
1992 Lissabon Portugalin huhtikuu – kylmää ja märkää
1994 Etiopia Graafikoiden kirjankuvitus-näyttely Addis Abebassa
Praha Samettivallankumouksen jälkeisessä Prahassa KONSUn kanssa
1995 Rooma Vieraina Kaarina Kailan taiteilijaresidenssissä
1998 Dublin Jotkut ehtivät nähdä Irlantia laajemminkin
2000 Lontoo Keväisessä Lontoossa vierailtiin mm. kuvataidekoulussa
Aleksandriasta junalla Kairoon, osa ryhmästä kävi myös Luxorissa
2002 Praha Katarina Lillqvistin studiossa Animaatioklinikan kanssa
2004 Narva Retki Itä-Viroon laulavan bussikuskin kyydissä, **Zagreb Slovenian ja Kroatiaan** Animaatioklinikan kanssa

**Graafikoita ja animaattoreita
Zagrebissa 2004. Oikealla
matkan järjestäjä Milja Ahola.**

Praha on kestopuosikki graafikoiden matkakohteena.
 Tsekkiläinen ruoka kirjoittaa kommentteja.
 1982 Olimme pelänneet pahaa ruuan suhteen. Karmea todellisuus koivet ojossa lautasella ylitti kaikki kuvitelmat.
 1985 – Ottaisimme ensin soppaa ja sitten tätä plzhlskwz...
 – Meillä on vain sikaa. – Teillä on vain sikaa? – Sikaa. – No sitten sikaa kaikin lisukkein.
 1994 Istumme Café Pushkinissa kahvilla ja omenapiirakalla. Hyrisemme tyytyväisyydestä.
 Illalla syötiin Seitsemässä enkelissä savustettua ankkaa ja mykyjä! 2002 Ruokataivas on laskeutunut Prahaan! Vanhat havainnot viikon vihanneksesta eli annoksesta toiseen kiertävästä persiljatupsusta siirtyivät urbaanilegendojen puolelle.

Piirustusretki Ljubljanan eläintarhaan 2004.

- 1987 Camillan syntymäyö
1989 Maaritin 50-vuotisiltamat TEKERissä
1999 Maaritin 60-vuotisiltamat TEKERissä
2004 Maaritin aprillibileet Tallilla
2005 Freelance-graafikoiden 30-vuotisjuhla

TOUKO YRTTIMÄÄ

50 vuotta täyttävälle Camilla Mickwitzille järjestettiin yllätysjuhlat Leena ja Erkki Mäkiön kotona Toukolassa lokakuussa 1987. Mimosa-kirjoihin pohjautuvaan ohjelmaan kuului noita-aiheinen kuvaelma ja varsiluudan luovutus. Päivänsankarin ympärillä mm. Tini Sauvo, Hannu Taina, Leena Ahvonen-Mäkiö ja Ulla Vaajakallio.

JOONA LOUHI

Markus Majaluoma (vas.) ystävineen soitteli Aprillibileissä, jotka pidettiin eroavan puheenjohtajan Maarit Inbarin kunniaksi Kuvittajat ry:n tiloissa Tallilla 2004.

TOUKO YRTTIMÄÄ

Maarit Inbar sai kollegoiltaan 50-vuotislahjaksi sirkusteltan, jonka sisältä löytyi joukko kiehtovia pikku nukkeja: kahlekuningas, tanssiva karhu, poikki sahattava nainen, veitsenheittäjän maalitaulu, elävä tykinkuula, miekannielijä, merenneitoja... Jokainen tekijä kuvasi oman roolihahmonsansa.

MERKKIPÄIVIÄ

Yhteiset juhlat

Graafikoilla on ollut tapana järjestää silloin tällöin pienimuotoisia teemallisia juhlailtoja, esimerkkeinä tutustumisillanvietto omenatarhassa tai pikkujoulu animaatioelokuvien merkeissä. Tarjoilu, koristelu ja ohjelma on hoidettu enimmäkseen talkoo- ja nyyttäripohjalta. Muutamat merkkitapaukset ovat vaatineet perusteellisempaa juhlintaa. Tärkeitä syntymäpäiväjuhlia on valmisteltu tiukan salaisesti päähenkilön tietämättä. On kirjoitettu näytelmiä ja laulutekstejä, näperretty paperikukkia, valmistettu herkuja, koristeltu kakkuja, rakennettu sirkusta, harjoiteltu tanssinumeroita ja solmittu seppeleitä. Yhteinen työ juhlien onnistumiseksi on myös taannut yhteisen riemun.

TINI SAUVO

Rouvat käyttivät elegantteja hattuja Maarit Inbarin 60-vuotispäivillä 1999. Ritva Palander, Tiina Eräpuu ja Outi Markkanen.

MARJA VAALIVIRTA

Puheenjohtaja Maarit Inbarin 50-vuotispäiviä juhlittiin TEKERin tiloissa 1989. Mika Launis poksauttaa kuohuviinipullon.

TOUKO YRTTIMÄÄ

TOUKO YRTTIMÄÄ

Kuvitella! 30 vuotta

Freelance-graafikot juhli 30-vuotista toimintaansa joulukuussa 2005.

Kuutisenkymmentä entistä ja nykyistä jäsentä sekä ystävää kohotti maljan yhteisille vuosille.

Juhlien teema "Tule sellaisena kuin olit – tai olisit halunnut olla!" houkutteli etsimään kätköistä 1970-80-lukujen asusteita. Sinikka Voutilainen ja Ursula Niemistö tanssivat Markus Majaluoman orkesterin tahdittamina.

Nykyinen ja entinen puheenjohtaja. Tini Sauvo ja Touko Yrttimäe ovat molemmat olleet aloittamassa Freelance-graafikoiden toimintaa.

TOUKO YRTTIMÄÄ

Merja Sainio toimi seremoniamestarina.

TOUKO YRTTIMÄÄ

Monet osallistujista olivat liittyneet järjestöön jo 1970-luvulla. Ruokapöydän herkkuja valitsemassa vas. Estelle Bergenheim, Tuula-Leena Hämäläinen ja Stewart Gray.

TOUKO YRTTIMÄÄ

KRISTINA YRTTIMÄÄ

IMAGINE

Freelance Graphic Artists - Thirty Years

The organizing of freelance graphic artists professionally in Finland began in 1975 when the graphic artists and animators belonging to the Association of Finnish radio and TV freelancers began their own activities within the parent organization. Other freelance illustrators and lay-out artists joined the group and the subdivision of Freelance Graphic Artists was founded in 1978.

For the most part a freelancer toils on his or her own. Organizing gave birth to a fruitful connection to colleagues where skills, information and experience could be shared. Having experienced this shared experience as extremely valuable, many of the group's founding members are still active, and new participants have continually joined the organization. Membership at present is about 170.

YLE TIME **The Birth of the Organization • 2**

In the 1970's the freelancers working for the Finnish Broadcasting Company (YLE) went on strike with the result that a contract governing freelance work was drawn up.

FREELANCERS' IDENTITY **Associations in Finland • 4**

Freelance Graphic Artists are a member of the Central Organization of Finnish Trade Unions - SAK. All other artists' organizations are registered associations.

WHO ARE WE? **Membership • 5**

Most members are graphic designers and / or illustrators who earn all or part of their living from freelance work.

THE DIFFICULTY OF PRICING WORK **Constructing Wage Charts • 6-7**

Freelance Graphic Artists has taken surveys of its members' working times and conditions, contracts and wages. On the basis of these a suggested wage chart has been drawn up.

SHOUTS AND WHISPERS **Taking a Stand • 8**

The Association has taken a stand on questions affecting the social and economic (government) policies which affect artists.

USE OF COPY RENUMERATION **Kopioisto • 9**

The Kopioisto Association is the joint organization of publishers and the artists who produce the publications. It transfers fees paid for copying these publications to its member organizations.

PRESENTATION OF PICTURES AND ABILITIES **Illustrators' Catalogs • 10-11**

Freelance Graphic Artists have published catalogs of sample illustrations of its members and distributed these to publishers of books, magazines and newspapers.

PICTURES TELL STORIES **Group Exhibitions • 12-13**

Group exhibitions have supplied information on the making of animated films, various aspects of the work of illustrators, illustrating school books and the part of fact and fantasy in illustration.

DRAWING TOOLS AND PIXELS **Courses of Study for Professional Development • 14-15**

Courses and workshops have been organized to study painting, printmaking, bookbinding, manipulating illustrations by computer and photography.

RECREATION AND USEFUL INFORMATION **Meetings and Trips • 16**

Meetings have been arranged to assist members on subjects such as taxation and copyrights. Every year visits to exhibitions have also been organized.

SUMMER ARTISTS **Drawing Weeks and Printmaking Camps • 17-19**

Freelance Graphic Artists have made arrangements each summer for its members to work in a picturesque environment for a week at their "drawing camps".

WISDOM FROM THE WIDER WORLD **Travel for the Purpose of Study • 20-21**

Members have gone to exhibitions on illustration, museums, animation studios, art schools and artist's studios on their trips.

SPECIAL DAYS **Celebrations • 22-23**

Get-togethers to commemorate special occasions have been arranged for members on a voluntary basis.

English translation by Susan Reed